

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 16, II. пог. Ковто пост. ш. 143.372</p> <p>Адреса для телеграм: «Діло», Львів.</p> <p>Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рухомі не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячною в крою 450 зол.</p> <p>За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 літ. Німеччині 750 мар., Швейцарії 5 шв. фр., Чехо- словацькій 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 лев. Австрії 750 ш. — Зміна адреси 1 зол.</p>	<p>В СПРАВІ ОГолошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ.</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	--	--

Настрої і тенденції.

Варшавські настрої. — Познанський сепаратизм, пацифікаційна акція і „народова армія“. — Становище познанського університету. — Перед Національним Зібранням. — Конференції марш. Ратая. — Справа сойму.

Варшава, 18. травня 1926.

Варшава живе дезорієнтацією. Вся її політика обертається біля справи познанського сепаратизму. Населення, яке після перемоги марш. Пілсудського було сповнене надії щодо глибоко сягаючих змін, починає гірко розчаровуватися. Коли зв'язати, що ті надії, а також і депресивні настрої базуються на активній збройній участі робітництва проти реакційного уряду і на її безсильності чи змарнуванні оwoчї перемоги, то зрозуміло, чому теперішні послідки влади і широкі маси починає все більша ділитися зрадою. Годиться додати, що найбільшу боеву активність у варшавських боях виявляли робітники. Вони то здобули Бельведер, який пожеж найбільше жертв. Тому то ясно, що зривання тих ниток, які лучили маси з „реbelіантом“, можуть мати далекосяглі наслідки у дальшому розвитку подій.

Ситуація все ще не в'яснена, що між ними проявляється постійним, щоденними засіданнями Ради міністрів.

Варшава наслухує вістей з Польщі.

го Зібрання і відношення до вибору президента держави марш. Ратай конферував з представниками лівиці. Вони заявили, що рішучі постанови в тій справі будуть винесені на протязі двох найближчих днів. В тій самій справі конферував маршалок Ратай з представниками Жидівського Клубу.

Другою справою, що заготіснад польськими політиками — це справа теперішнього сойму. Загально панує погляд, що він переживає і особливо після акту маршалка Пілсудського не покривається з укладом відносин серед громадянства. З огляду на вимогу 2/3 більшості, потрібних до розв'язання сойму на конституційній дорозі, тут заявляються неопорні труднощі. Тому вирінає думка, що сойм прийме недавно зголошене христ. демократією внесення в справі призначення президентів права розв'язати сійм, після чого скінчиться його життя. В такому випадку нові вибори малиб відбутися в осени.

Словом: теперішній стан виявляє пливкість настроїв, тенденцій і ділань. Тільки марш. Пілсудський енергійно переводить консолідацію армії під своїм проводом, усуваючи з неї в приспівшеному темпі своїх противників, теперішніх і сподіваних ворогів.

Персоналія.

Новий уряд переводить також „пацифікацію“ на становищах воєводів. Поки що усунуто люблінського воєводу Москалевського і волинського Дембського, замість завантажених в користь б. уряду Вітоса. Волинським воєводою призначено старосту Ремішевського. На черзі усунення новгородського воєводи ген. Янушайтиса, який вже вдруге виступає проти марш. Пілсудського. До Лодзі виїхала міністерська комісія з метою перевірити поведінку воєводи Даровського в дніх перевороту.

Арешт комун. послів.

З Варшави повідомляють нас, що 15. п. м. арештовано на Волині комуністичних послів Приступу й Пащука.

Приготовна конференція розбросень.

Жаніно, 18. травня 1926.

18. травня отворено тут приготувану конференцію розбросень при участі делегатів 20 країв. Бонкур не прийняв становища предсідника, тому що Франція занадто заангажована в справах конференції. Предсідником вибрали голландського делегата Людона, заст. делегатів Еспанії і Уругваю. Лорд Сесілі заявив, що для загальної безпеки конвенція з розбросень. Англійські зброєння торкаються внутрішньої і зовнішньої поліції, а морські і повітряні сили залежні від зброєнь ин. держав. Англія вважає розбросення гарантією безпеки. Німецький делегат заперечив, що Німеччина зовсім розбросена. Німецька загр. політика пройнята лькарнським духом. Тепер

ніщо не стоїть на перешкоді загальному розбросенню. Американський делегат говорив, що регіональні договори відповідній від заг. розбросення. Зединені Держави приймуть кожне пропозиція для поширення морських договорів, заключених на основі принципів Вашингтонської конференції.

На цьому замкнули загальну дискусію. Конференція торкнулась справи означення зброєнь. Лорд Сесілі сказав, що слід ствердити, що ходять про обмеження сил, які можна негайно змобілізувати.

Сутинка під Берліном.

Берлін, 18. травня 1926.

Під Берліном акрикли збройний табір останків організації змовників. Републіканська військова організація червоно золотого чорних вислила кілька більших відділів для розбросення змовників. Між републиканцями і монархістами вивязалась довша стрілянина. Явилась поліція і з републиканцями привезла змовників піддатися.

Румунія затривожи-лась.

У зв'язі з маневрами радянської чорноморської флотії румунські воєнні кораблі на Чорному морі дістали приказ причалити до берегів Румунії. Рівночасно переведено перегляд офіційних резерви. Вони кілька днів іспитували свої відділи. На рад. границі скріплено сторожі. „Известия“ в офіційнім відділі оголошують, що виїзд чорноморської флотії з кримських і кавказських пристаней був давно передбачений у програмі літніх маневрів.

Кріза бельгійського уряду.

Брюксель, 18. травня.

Найбільше виглядів має така концепція нового уряду: прем'єр Жаспар, крім того чотири соціалісти, чотири католики, один ліберал. Начальна рада соціалістичної партії згодила на таку розв'язку крізи.

Біржа.

Гроші.

Тенденція сильно знижкова продовжується. Максимальний банківний курс 1055 був нереальний. На львівській приватній біржі платили:

Долари американські 11:20—11:25, долари канадські 11:10—11:15, корони чеські 0.2630—0.2675, корони австрійські 0.0000—0.0000, ліг 0.0000—0.0000, франки французькі 0.3150—0.3200, франки швейцарські 1.75—1.78, фунти штерлінгі 47.00—48.00.

Золото: 20 корон 40.00—41.00, 20 франків 37.50—38.00, 20 марок 46.00—46.70, 10 рублів 55.00—56.00.

Срібло: Корона австрійська 0.85—0.88, 5 корон австрійських 4.25—4.50, фальорен австрійський 2.20—2.30, рубль 3.30—3.45, копійки за рубль 1.65—1.74.

Збіжжя.

Слабше зацікавлення пшеницею, тому що мелішники здержуються відкупляти. Жито в обороті по цінах у рамках дотеперішніх нотавань. Ячміння задержаний, бо неустав його експорт. Ожидані обороти устал при знижкових цінах з причини заміс потребування на експорт. Греки більше не пошукують для зеленого навозу, тому ціна слабіша. Тенденція адержана. Настрій резервованій.

Ціни оціночні без трансакції: Пшениця біла 49.50—50.50, вишівка червона 53.00—54.00, жито 30.50—31.50, ячміння настійний 25—26, овес 32.50—33.50, гречка 31.00—32.00.

Покінчилося!

(Від власного кореспондента)*.

Лондон 12. травня 1926.

Радістю блещить нинішній вечір у Лондоні: скінчився страйк! Ранком уже понеслися по городі чутки, що сьогодні кінець страйком, і нав'язали на атомлену й анервовану людність погідну атмосферу. Одначе що йно тільки коло 1-ої години пополудні появилася урядова звістка про відкликання генерального страйку. Незабутня хвиля! Англійськ із темпераменту свого замкнений в собі тай мало схильний виявляти назверх свої почування; до тогож англійське виховання, домашнє й шкільне, послідовно вищплює в душі молодих горожан відразу до всякого виявлювання почувань — однаково, чи вони радісні, чи сумні. „Не покажуть своїх почувань!“ — це наче однацята заповідь божя в Англії. Хто тієї заповіді не виконує, той в очах справдішнього Англієця навіть не смішний, а просто достойний погорди. Тільки надзвичайні обставини адатні проломити англійську замкненість: так було нині, коли появилася чутка про кінець страйку. Глибоке задоволення засяло в ту мить на обличчях, а великі артерії цього безмірного міста виявляли в пополудневих і вечірніх годинах вид справдішнього захоплення.

Я чув людей, котрі порівняли нинішню лондонську радість з радістю, що блещіла в Лондоні 11 го листопада 1918 року, в день проголошення німецької капітуляції. А це щось значить!

Припадок кинув був Вашого кореспондента в цей город якраз у день, коли загальний страйк розпочався. Поневолі прийшлося остатися в Лондоні до кінця — тільки завтра, ранішим поїздом зможу виїхати звідси. Можна було, правда, виїхати також у пору страйку — літаком, атомом а від біди навіть залізницею, веденою добровольцями-інженірами; але все те було не легко, особливо для чужинця, тай — головню — дуже дороге. А крім того: таки кортіло остатися тут і бачити безприкладний в історії страйк. Чому не писав листа, допису про події? Просто з почуття безсильності листування в пору такого потрясіння, коли найбільший момент міг заперечувати попередній — і справді, нині бачу, що допис висланий в перший день страйку, був би до Вас наспів якраз у день після його закінчення. Треба би було хіба телеграфувати дописи, але зміст таких телеграм ледви чи міг би відрізнитися від змісту передаваних усіма агенціями депеш Райтера, а крім того — кошти телеграфованих дописів передислали би скромний бюджет українського кореспондента.

Всі основні факти, як споміж при чин страйку, так і з його перебігу, безсумнівно відомі читачам „Діла“ з телеграм агенцій; з політичною і соціальною оцінкою великої драми редакція теж певне не зволікала. Вашому кореспондентові остаеться хіба тільки зарискувати кілька ви-

* З огляду на події останнього тижня і наваді завантажено з ними матеріалу, як кореспонденту є сподівання на два дні. Одначе цілкі помилки нашого кореспондента та ретроспективний погляд на хід змист і значіння подій не обнижують вартості цієї статті. — Р. з.

Сенат познанського університету осудив вчинок марш. Пілсудського та візав студентство вступати до „Легії відсічі Варшави“. З тією метою припинено виклади, 1400 студентів яко відділ „Ліги Оборони Батьківщини“ вимашировало в напрямі Варшави. Та в Кутні їх затримано.

Краще розвивається пацифікаційна акція на Поморі. Моральний опір проти довершеного факту заломлюється завдяки кооперації ППС і НПР. Серед правих партій зростає апатія. Акція ген. Довбур-Мусницького не находити відгому в масах.

Одночасно привернення правного стану йде черепашиним кроком. Компромісовий легітимізм, який завершився обняттям марш. Ратаєм функції президента держави, ніяк не може вийти зі стану провізорії. Нац. Зібрання, яке згідно з постановами конституції після уступлення президента держави збирається а в т о м а т и ч н о, не може зібратися. Як уже було вгадано, праві партії не згоджуються на скликання Нац. Зібрання до бунтівничої Варшави, яка не дає їм повної безпеки і свободи рухів. Тому то вирінає думка скликати Нац. Зібрання на „нейтральний“ ґрунт — до Кракова. В справі скликання Національно-

Світової
слави

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ЦИРК КОССМИ і МЕНАЖЕРІЯ

Прибуває до Львова спеціальним потягом дня 19. травня по полудні.

На Місіонарську площу

На Місіонарську площу

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ ЦИРКУ

о год. 8 вечором

точно.

Цирк має гарну менажерію як: слонів, левів, тигрів, леопардів, полярні і сибірські медведі, лиси, святи індійські бики, жуки, папути, Какаду, як також багато інших звірят. Також оригінальна тресура коней. Крім цього величезна артистична дружина циркова. — В неділю і свята по дві вистави в год. 4-й по полудні і 8-й вечір. Шоденно в год. 10-й рано до 1-ої ночі. Відвідування і коридори заїзят. — Подрібно в програмах. 1-1

тованих, учора звільнений, який дивляється, але день раніше йому було не до жартів. Поліція заарештувала при трасі всі його листи, абила жінки нічого не дізналися. На одній був підпис "Семко", на другій згадка про "Едак" і прохання прислати ще 50 штук... Арештований не в силі був переконати поліційного урядовця, що це імена його приятелів, а 50 штук з трьома крапками це папіроси. "Семко" — твердив проханий урядовець — є скороченням якоїсь тайної організації в році "Раднарко" або "Асорохем". Шкоз ленського, як відчитати С.Е.М.К.О. нпр. "Союз емансипаційний молоді, комуністичної організації" і мати "Едак" там визначним членом. Нехай кожний з читачів глибше до свого записника і пробую розяснити поговорині, що значить там якенебудь скорочення або імя, записане для пам'яті. А що було би з нашими листами? Говорили на цілому світі живають між собою жартівні і інтимні скорочення, яких ніхто інший не розуміє. Вистачить прочитати найвизначніший такий лист і маємо найповніше враження конспірації. На підставі такого матеріалу зв'язали поліційні Шерлок-Гольмси відчитали страшну державну змову...

— Брехня для ідей. Слово Польське, яке неспішно вело боротьбу бунтів-то з фальшивими публіцистичними пробреханнями до заруки в останніх днях варшавських подій. Всуперек усіх пресі, воно електризувало своїх читачів зв'язками, в які само не могло вірити. У мент, коли Пісудський займав усю Варшаву, "Сл. Польське" зазначало, що він покидає її, а навіть с ранення. Про вічно нові події, які йдуть на поміч урядові, писало самі неблизь. Можна зрозуміти зацікавлення фанатиків, які відомі факти накручують на свої ідеї і доказують, що те, що сталося має інше значіння, ніж бачить загаль. Але просто вигадувати факти, які кілька годин пізніше і так виявляються брехнею, можуть хіба професійні брехуни.

— З хроніки самогубств. Вчора хотів розпропатися зі світом кельнер Маарік Тенелбаум, а горло, що втратив покладу в шинку при вул. Жовківській. Видко, що потаємно розумівся на напінках, коли випив сільного квасу і то за мало. — Повісився при вул. Красницьких 20. купець Фасрат внаслідок фінансових клопотів.

— Печиво та мясо скаче. Пекарі радять собі у "меленних" моментах так, що не зміняючи встановлених ціл зменшують вагу пропеченого хліба. Рішники не маючи змоги змінити вагу мяса підвішують ціни і не дивляться на пошук владства, яке має обов'язок удержати означену максимальну тарифу. Хоча пекарі під загрозою кар обиди поправу, хто зна, чи не треба буде ходити на базар з власною вагою.

— Процес дочок Миколи Василья. Одночасно з офіційними оголошеннями австрійського суду то насилідців, спадкоємців і віршів М. Василья (яке читачі майже в оповістях "Діла"), "Насе Вінер Журнал" подає звістку про розправу перед правлінням цивільним судом у Відні дні

17-го п. м. ведену внаслідок скарги двох дочок пош. М. Василья. Татиня та Віра, проти вдови пош. М. Василья, бундів співачки Герда Вальде. Василья признає у своїх заповіті загальним спадкоємцем свого майна свою другу жінку Герду Вальде, не залишаючи нічого своїм дітям з першого подружжя. Коли при обличенні заповіту в р. 1925 Віра Василья заявила свої претензії до майна батька. Герда Вальде твердила, що претензію М. Василья до банкової фірми Бозель на 255,000 швайц. франків відступив її муж за життя на власність. Дочка М. Василья оснований на законі, що ця передача незаконна, бо невідписана нотаріальним актом. Герда Вальде хоче переводити докази правди, що вона мала власне майно, придбав своєму артистичною кар'єрою і з цього майна утримувала всю родину, а навіть давала гроші на ведення українського посольства у Швейцарії. Для всіх, що знають купецький хист пош. М. Василья і становища, на яких він стояв, ясно, що він ніколи не находився аж у такій фінансовій скруті, щоб позичати гроші від своєї жінки на поділку. Факт, що наш дилемат не залишив своїм двома дочкам ні синів ані сотика, хоча залишив велике майно, вказував би на те, що між ним і дітьми мусіло прийти до дуже прикрих непорозумінь, які навіть важко розяснити собі таким рішучим заповітом батька.

— Пожежа цирку. У Станіславові згорів дня 17-го п. м. цирк, що стояв у передмісті. Великий мітер перешкодив усім допоміж. Пожежні сторожа могли тільки адекватно вогонь перед сусідніми домами.

— Поліція при іспиті. Краківський "Напшуд" пише: Повідомляють нас з Нового Санча, що підчас письменної матури дня 10-го п. м. у II-гій гімназії, пильнував учеників не лише шкільний терція на коридорі, але навіть до кльозету відводив матуристів "постерунковий державної поліції". Перед іспитом цей представник ладу та публічної безпеки переводив труси на кожних ученику, чи не має при собі т. зв. "брикі". Гарна школа в республіці. Недурно, що її спомини впливають в діточу душу лишаються на все життя як осоружне марево.

— Помер французький письменник Фредерік Рукет, якого можна назвати французьким Джеком Лондоном. Він мав 42 роки. З його повістей відомі "Переможна людина", "Ведина біла мовчанка" (пригоди на Алясці), "Блукаюче звіра" (з життя північ. Канади), "Бурхлива птаха" (з життя австралійськ. островів), "Пекотливий острів" (спомини з Ірландії) і саме недавно видана "Біла доба", де описує долю місіонарів.

— Муссоліні як письменник. Римська офіційна телеграфічна агенція повідомляє світ, що Муссоліні приготував для своїх земляків політичну книжку п. л. "Підстави могутності". Він хоче вклати своему народові шляхи, які ведуть до величчя та сили держави. Муссоліні вже є автором студії про Макіавелі, філософа насильства як засобу добитися влади, якого вважав собі як учителя. Тепер хоче ціти свідами несторя французьких ди-

пломатів Клемансо, який видав студію про "Демостена" на науку своїм землякам. Одначе різниця між ними та, що Клемансо є невідним першорядним письменником.

— Америка своїм постові. Америка має мало поетів, але більше мільйонерів. А навіть коли їх має, то вони нелегко здобувають собі славу. Найбільшим поетом Америки вважають нині Уот Уйтмана. який став швидше великим в Європі, ніж у батьківщині. Нині його збірник поезій "Стебелішки трави" перекладений на мови всіх великих літератур. Минуло століття від уроду Уйтмана. Шойно тепер Америка хоче вшанувати пам'ять Уйтмана пам'ятником, який стане в Нью-Йорку. Творцем пам'ятника є славний різьбар Девідсон; пам'ятник величезних розмірів буде постать всього поета серед великанських скелів. Одночасно влаштують також виставку нечисленних, але дуже рідких творів Уйтмана.

— Значіння реклами. Американці починають кожне підприємство з призначення фонду на рекламу. Ці фонди перевищують основний капітал підприємства. Навіть найбільше розвинені фірми не перестають ніколи рекламувати себе, а збільшують постійну рекламу. Як гроші витрачають американські фірми на рекламу, можна судити з такої свіжої статистики: фабрика автомобілів Форда річно 75 міль. франків, фабрика мила Брос 52 і пів міль, фабрика зубної паст Пепсодент 24 міль, фабрика автомобілів Гудріх 22 і пів мільона.

— Безличність. Львівський тиждень "Воля Народа", що друкується в друкарні "Діла", використав для себе без порозуміння і дозволу комітету для влаштування 10-тиліття смерті Ів. Франка клішу тогочасного комітету, призначеного для іаліпоку на вікна. Поминувши кваліфікацію того вчинку панів редакторів з "Воли Народа", що не вважали за вказане бодай спитати комітету, чи він годиться на вилпозичення кліші, заки мали самовільно її використовувати в своїй газеті, вони ще й обурилися незвичайно, коли комітет запропонував у друкарні проти такого вчинку та доручив її директору стягнути клішу з машини. Пани редактори з "Воли Народа" не визнали свого вчинку некоректним, а помістили на місце портрету Франка таку замітку: "В сім місці був портрет Франка. Не маючи своєї власної кліші, редакція нашої газети скористала з обставини, що в друкарні "Діла" була готова кліша портрету Франка та уклала клішу, бажаючи звеличати пам'ять великого поета. Кліша була власністю комітету для вшанування пам'яті Франка. Згаданий Комітет — на чолі которого стоїть голова "Просвіти" гом. Галушинський — в останній хвилі, уже з друкарської машини, приказав управі друкарні зняти портрет, стоячи на становищі, що кліша сего портрету є приватною власністю Комітету. Сей "громадянський" поступок подаємо до відома та оцінки

паних читачів". Чи це не безличність?

— Справлення помилок. Присмо наших шан. читачів справити в передовиці на стор. 2-гій, штапта 2-га, в рядку 16-гій згоря речення, яке починається словами: "Але що буде, як в собі не найдеться двох третин голосів, потрібних до його розв'язання; потрібні правці і пентр не сточуть арктиєсь переходною мандатів і підатись новий виборчий перевірка на основі старої (обов'язуючої) виборчої організації, замість кінцевого уступу; підлаватись новий виборчий організації на основі старої виборчої реформи".

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Четвер 20. V. Наддніпря.
П'ятниця 21. V. Солотвин.
Субота 22. V. Солотвин.
Неділя 23. V. Деятин.
Понеділок 24. V. Коломия.
Вівторок 25. V. Коломия.
Середа 26. V. Городенка.
Четвер 27. V. Городенка.
Початок о год. 8:30 вечором. Ціна квитків зменш.
1920 14-3

в українській бурлі ремісничій і промисловій найде приміщення 5 класів з ремісничої браки, але лише за доплатою що найменше 50 зод. місячно.
Управ. Брос.

Місто вінця на домовому матеріалі зможли на "Ріду Школу" Всес. о. Брос. Гомський, Ольга Гомська і о. Олександр Гомський 50 зод. Вл. Жертводавцем стара ладка. — Головна Управа УПТ, 1251 1-1

Пригадується п. Т. Членом "Господарсько-співачого Співка", вист. з обм. пор. у Львові, Руска 12, що 31-Гальні 360РМ відбудуть дня 22. травня (субота) о год. 4-тій поночі, а сам М. Івановський Братства, Руска 31, 1251 2-2

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ.

НАПРАВУ годження під управою фехтових сил вшанованих поможити Гутерман Сукстуська 14. По стилі поможити поможити домі. 1920 6 12-3

1-30Л, коштів кожда дозволити напав у Гутерман Сукстуська 14. 1920 12-3

ДІВЧИНА азорова до дітей потрібна. Гарасим, Білосіллях 58. 1752 1-1

ОГЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відмовля.

АРХІТЕКТ

інж. Олександр Пежанський

Львів, Пелчинська 22/II. доз. проскти, кошториси, будова церков 1753 і світських будинків. 1-2

Літникам і реконвалесцентам

що шукають відпочинку в кліматичній місцевості, поручаю совісно анкетований в "Ділі" пенсіонат землеміс Вл. Ев. Лихачевської в Косові в Коломиї, паркований в затинному сонячному місці серед гарного саду. Приймеша вигідно, харч старанно і збагачено прилажжів, обслуговування. З огляду на латентний місцевий клімат, пенсіонат з аераданним оглядом у всіх порох року. 1753 1-1

Іздор Грожишівський
ем. радник шкільний у Львові

с. VI. 1926.

ДІТОЧЕ

СВЯТО

1754 1-2

Площа С. Б.

ШКІЛ У. П. Т.

